

δραστηριοτήτων ή διάκριση του κόστους, ότι οι δραστηριότητες στους τομείς που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του Καν. (ΕΕ) 2014/651 δεν τυγχάνουν ενίσχυσης που χορηγείται δυνάμει αυτού.

Σημειώνεται ακόμη ότι ο Κανονισμός (ΕΕ) 2014/651 δεν εφαρμόζεται:

- α) στις ενισχύσεις που διευκολύνουν την παύση λειτουργίας μη ανταγωνιστικών ανθρακωρυχείων, που εμπίπτουν στην Απόφαση 2010/787/ΕΕ του Συμβουλίου,
- β) στις ενισχύσεις για δραστηριότητες που σχετίζονται με εξαγωγές προς τρίτες χώρες ή προς κράτη-μέλη, και συγκεκριμένα στις ενισχύσεις που συνδέονται άμεσα με τις εξαγόμενες ποσότητες, με τη δημιουργία και λειτουργία δικτύου διανομής ή με άλλες τρέχουσες δαπάνες που σχετίζονται με την εξαγωγική δραστηριότητα, και
- γ) στις ενισχύσεις που εξαρτώνται από την προτίμηση ή υποχρέωση χρήσης εγχώριων προϊόντων ή υπηρεσιών αντί των εισαγομένων.

7. ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

Ως ημερομηνία έναρξης επιλεξιμότητας δαπανών ορίζεται η **ημερομηνία ηλεκτρονικής υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης**, ανεξαρτήτως του επιλεγόμενου καθεστώτος ενίσχυσης.

Εφόσον ο δικαιούχος έχει προχωρήσει σε **έναρξη εργασιών** (εκτέλεση δαπάνης ή έστω συμβασιοποίηση) **πριν από την ημερομηνία έναρξης επιλεξιμότητας δαπανών** (ακόμη και αν δεν έχει τιμολογηθεί η δαπάνη) και:

- η αίτηση χρηματοδότησης έχει υποβληθεί με καθεστώς ενίσχυσης τον **Καν. (ΕΕ) 2023/2831 (OJ EL L 15.12.2023) de minimis**, η **δαπάνη κρίνεται μη επιλέξιμη** και ως εκ τούτου απορρίπτεται.
- η αίτηση χρηματοδότησης έχει υποβληθεί με καθεστώς ενίσχυσης τον **Καν. (ΕΕ) 2014/651 (ΓΑΚ)**, όπως ισχύει, **παραβιάζεται ο χαρακτήρας κινήτρου και το σύνολο του επενδυτικού σχεδίου καθίσταται μη επιλέξιμο** προς χρηματοδότηση.

Ως τυπική ημερομηνία λήξης της προθεσμίας επιλεξιμότητας των δαπανών ορίζεται η καταληκτική ημερομηνία ολοκλήρωσης της πράξης, ήτοι **είκοσι τέσσερις (24) μήνες** από την ημερομηνία ηλεκτρονικής κοινοποίησης της οριστικής έγκρισης της αίτησης χρηματοδότησης (αποτέλεσμα αξιολόγησης ή αποτέλεσμα αξιολόγησης ένστασης). Σε κάθε περίπτωση η ανωτέρω ημερομηνία δεν δύναται να είναι πέραν της 31-12-2029.

Το επενδυτικό σχέδιο και κάθε επί μέρους δαπάνη του, για να είναι επιλέξιμο, θα πρέπει τεκμηριωμένα να συνδέεται με τον/ους επιλέξιμο/ους ΚΑΔ της πρόσκλησης, που θα οριστεί/ουν ως ΚΑΔ επένδυσης.

7.1. Κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών

Οι επιλέξιμες δαπάνες, ανάλογα με το επιλεγμένο καθεστώς ενίσχυσης (Καν. (ΕΕ) 2023/2831 - De minimis ή Καν. (ΕΕ) 2014/651 (ΓΑΚ)) αφορούν σε:

KAN. (ΕΕ) 2023/2831 (DE MINIMIS)

01 Δαπάνες προσωπικού

01.09 Πλήρες Μισθολογικό Κόστος Νεοπροσλαμβανόμενου Προσωπικού

02 Δαπάνες εξοπλισμού, μεταφορικών μέσων & οργάνων

02.05 Εξοπλισμός για την προστασία του περιβάλλοντος και εξοικονόμηση ενέργειας

02.06 Λοιπός εξοπλισμός επιχείρησης

02.07 Λοιπός εξοπλισμός επιχείρησης (εργαστηριακός, ποιοτικού ελέγχου κλπ)

- 02.19 Ψηφιακός εξοπλισμός γραφείου
- 02.20 Παραγωγικός και μηχανολογικός εξοπλισμός
- 02.22 Εξοπλισμός κυκλικής οικονομίας
- 02.23 Εξοπλισμός για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών και συστημάτων αποθήκευσης για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και κάλυψη των ιδίων αναγκών (αυτοπαραγωγή)
- 02.24 Ηλεκτρικά μεταφορικά μέσα
- 03 Δαπάνες για κτίρια, γήπεδα, εγκαταστάσεις και περιβάλλοντα χώρο
 - 03.10 Κτιριακές παρεμβάσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και εξοικονόμηση ενέργειας, ύδατος και επεξεργασίας αποβλήτων
 - 03.13 Κτίρια, εγκαταστάσεις και περιβάλλον χώρος
- 04 Δαπάνες για την παροχή υπηρεσιών
 - 04.11 Συμβουλευτική υποστήριξη για την παρακολούθηση της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου
 - 04.18 Υπηρεσίες προμήθειας/χρήσης Λογισμικού υπό καθεστώς «Software as a Service», «cloud computing» ή άλλο παρεμφερές αυτού
 - 04.20 Δαπάνες παροχής υπηρεσιών μελετών ανάπτυξης προϊόντων ή και διεργασιών
 - 04.26 Υπηρεσίες Σχεδιασμού Συσκευασίας – Ετικέτας – Branding
 - 04.29 Τεχνικές Μελέτες απαραίτητως συνδεόμενες με δαπάνες του επενδυτικού σχεδίου
 - 04.30 Πνευματική ιδιοκτησία - Ευρεσιτεχνίες – Μεταφορά τεχνογνωσίας
- 06 Δαπάνες λογισμικού
 - 06.07 Λογισμικό και δικαιώματα χρήσης (licenses) προγραμμάτων λογισμικού
- 07 Δαπάνες Προβολής, Προώθησης & Δικτύωσης
 - 07.04 Δαπάνες συμμετοχής ΜΜΕ σε εμπορικές εκθέσεις
- 09 Έμμεσες δαπάνες
 - 09.01 Έμμεσες Δαπάνες (7% επί των επιλέξιμων άμεσων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου)

ΚΑΝ. (ΕΕ) 2014/651 (ΓΑΚ)

Άρθρο 14 «Περιφερειακές επενδυτικές ενισχύσεις»

- 02 Δαπάνες εξοπλισμού, μεταφορικών μέσων & οργάνων
 - 02.05 Εξοπλισμός για την προστασία του περιβάλλοντος και εξοικονόμηση ενέργειας
 - 02.06 Λοιπός εξοπλισμός επιχείρησης
 - 02.07 Λοιπός Εξοπλισμός επιχείρησης (εργαστηριακός, ποιοτικού ελέγχου κλπ)
 - 02.19 Ψηφιακός εξοπλισμός γραφείου
 - 02.20 Παραγωγικός και μηχανολογικός εξοπλισμός
 - 02.22 Εξοπλισμός κυκλικής οικονομίας
 - 02.24 Ηλεκτρικά μεταφορικά μέσα
- 03 Δαπάνες για κτίρια, γήπεδα, εγκαταστάσεις και περιβάλλοντα χώρο
 - 03.10 Κτιριακές παρεμβάσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και εξοικονόμηση ενέργειας, ύδατος και επεξεργασίας αποβλήτων
 - 03.13 Κτίρια, εγκαταστάσεις και περιβάλλον χώρος
- 06 Δαπάνες λογισμικού
 - 06.07 Λογισμικό και δικαιώματα χρήσης (licenses) προγραμμάτων λογισμικού

Άρθρο 18 «Ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ΜμΕ»

- 04 Δαπάνες για την παροχή υπηρεσιών
 - 04.11 Συμβουλευτική υποστήριξη για την παρακολούθηση της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου
 - 04.20 Δαπάνες παροχής υπηρεσιών μελετών ανάπτυξης προϊόντων ή και διεργασιών
 - 04.26 Υπηρεσίες Σχεδιασμού Συσκευασίας – Ετικέτας – Branding
 - 04.29 Τεχνικές Μελέτες απαραίτητως συνδεόμενες με δαπάνες του επενδυτικού σχεδίου

Άρθρο 19 «Ενισχύσεις για συμμετοχή ΜμΕ σε εμπορικές εκθέσεις»

07 Δαπάνες Προβολής, Προώθησης & Δικτύωσης

07.04 Δαπάνες συμμετοχής ΜΜΕ σε εμπορικές εκθέσεις

Άρθρο 28 «Ενισχύσεις καινοτομίας για ΜΜΕ»

04 Δαπάνες για την παροχή υπηρεσιών

04.30 Πνευματική ιδιοκτησία - Ευρεσιτεχνίες – Μεταφορά τεχνογνωσίας

Άρθρο 41 «Επενδυτικές ενισχύσεις για την προώθηση της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, του ανανεώσιμου υδρογόνου και της συμπαραγωγής υψηλής απόδοσης»

02 Δαπάνες εξοπλισμού, μεταφορικών μέσων & οργάνων

02.23 Εξοπλισμός για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών και συστημάτων αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας και κάλυψη των ιδίων αναγκών (αυτοπαραγωγή)

Κατά τη διαμόρφωση από την επιχείρηση του προς ενίσχυση προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου, είναι υποχρεωτική η σύνδεση των αιτούμενων δαπανών με τις παρακάτω κατηγορίες/υποκατηγορίες επιλέξιμων δαπανών καθώς η τήρηση των ορίων που τίθενται παρακάτω.

Κωδικός Δαπάνης ΟΠΣΚΕ	Κατηγορία / Υποκατηγορία Δαπάνης	Καν. ΕΕ 2023/2831 (de minimis) Επισημάνσεις/Όρια	Καν. ΕΕ 2014/651 (ΓΑΚ) Επισημάνσεις/Όρια
01	Δαπάνες Προσωπικού	Με χρήση της κοινής στήριξης άρθρο 25 ΚΑΝ. (ΕΕ) 2021/1060	Μη επιλέξιμο
01.09	01.09. Πλήρες Μισθολογικό Κόστος Νεοπροσλαμβανόμενου Προσωπικού	Έως 20% επιχορηγούμενου προϋπολογισμού και μέχρι 45.000€. (Νέο προσωπικό από 1 έως 3 ΕΜΕ). Έως 15.000€ ανά ΕΜΕ	Μη επιλέξιμο
02	Δαπάνες Εξοπλισμού, Μεταφορικών Μέσων & Οργάνων		
02.06	Λοιπός Εξοπλισμός επιχείρησης	Έως 20% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού	Άρθρο 14 ΓΑΚ Έως 20% επιχορηγούμενου προϋπολογισμού
02.07	Λοιπός Εξοπλισμός επιχείρησης (εργαστηριακός, ποιοτικού ελέγχου κλπ)		
02.19	Ψηφιακός εξοπλισμός γραφείου		
02.20	Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός	Έως 100% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού	Άρθρο 14 ΓΑΚ Έως 100% επιχορηγούμενου προϋπολογισμού
02.05	Εξοπλισμός για την προστασία του Περιβάλλοντος και Εξοικονόμηση Ενέργειας	Έως 80% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού	Άρθρο 14 ΓΑΚ Έως 80% επιχορηγούμενου προϋπολογισμού
02.22	Εξοπλισμός κυκλικής οικονομίας		
02.23	Εξοπλισμός για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών και συστημάτων αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας και κάλυψη των ιδίων αναγκών (αυτοπαραγωγή)	Έως 25% επιχορηγούμενου προϋπολογισμού	Άρθρο 41 ΓΑΚ Έως 25% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού
02.24	Ηλεκτρικά Μεταφορικά Μέσα (επαγγελματικής ή μικτής χρήσης έως εννέα (9) θέσεων)	Έως 40% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού και έως 100.000 € και 50.000€/μέσο.	Άρθρο 14 ΓΑΚ Έως 40% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού και έως 100.000 € και 50.000€/μέσο.

Κωδικός Δαπάνης ΟΠΣΚΕ	Κατηγορία / Υποκατηγορία Δαπάνης	Καν. ΕΕ 2023/2831 (de minimis) Επισημάνσεις/Όρια	Καν. ΕΕ 2014/651 (ΓΑΚ) Επισημάνσεις/Όρια
03	Δαπάνες για Κτίρια, Γήπεδα, Εγκαταστάσεις & Περιβάλλοντα Χώρο	Έως 70% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού	Έως 70% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού
03.10	Κτιριακές παρεμβάσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και εξοικονόμηση ενέργειας, ύδατος και επεξεργασίας αποβλήτων	Έως 60% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού	Άρθρο 14 ΓΑΚ Έως 60% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού
03.13	Κτίρια, εγκαταστάσεις και περιβάλλον χώρος	Έως 60% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού	Άρθρο 14 ΓΑΚ Έως 60% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού
04	Δαπάνες για Παροχή Υπηρεσιών	Έως 30% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού	Έως 30% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού
04.11	Συμβουλευτική υποστήριξη για την παρακολούθηση της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου	Έως 3% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού και έως 7.000€	Άρθρο 18 ΓΑΚ Έως 3% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού και έως 8.000€
04.18	Υπηρεσίες προμήθειας/χρήσης λογισμικού υπό καθεστώς «Software as a Service», «cloud computing» ή άλλο παρεμφερές αυτού	Έως 20% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού	Μη επιλέξιμο
04.20	Δαπάνες παροχής υπηρεσιών μελετών ανάπτυξης προϊόντων ή και διεργασιών	Έως 15% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού	Άρθρο 18 ΓΑΚ Έως 15% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού
04.26	Υπηρεσίες Σχεδιασμού Συσκευασίας – Ετικέτας – Branding		
04.29	Τεχνικές Μελέτες απαραίτητες συνδεδεμένες με δαπάνες του επενδυτικού σχεδίου		
04.30	Πνευματική ιδιοκτησία - Ευρεσιτεχνίες – Μεταφορά τεχνολογίας	Έως 10% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού	Άρθρο 28 ΓΑΚ Έως 10% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού
06	Δαπάνες Λογισμικού		
06.07	Λογισμικό και δικαιώματα χρήσης (licenses) προγραμμάτων λογισμικού	Έως 30% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού	Άρθρο 14 ΓΑΚ Έως 30% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού
07	Δαπάνες Προβολής, Προώθησης & Δικτύωσης		
07.04	Δαπάνες συμμετοχής ΜΜΕ σε εμπορικές εκθέσεις	Έως 15% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού, 5.000 € ανά έκθεση και μέχρι 30.000 €	Άρθρο 19 ΓΑΚ Έως 5.000 € ανά έκθεση και μέχρι 30.000 €
09	Έμμεσες δαπάνες	Άρθρο 54, Καν. (ΕΕ) 2021/1060)	Μη επιλέξιμο
09.01	Έμμεσες Δαπάνες	Υποχρεωτική κατηγορία. 7% επί των επιλέξιμων άμεσων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου	Μη επιλέξιμο

Διευκρινίζεται ότι, για τη διαμόρφωση του προϋπολογισμού, τα ανωτέρω ποσά/ποσοστά είναι τα μέγιστα επιλέξιμα για κάθε κατηγορία/υποκατηγορία δαπανών και θα πρέπει να τηρούνται κατά το στάδιο της αξιολόγησης/έγκρισης των αιτήσεων χρηματοδότησης, καθώς και κατά το στάδιο της υλοποίησης μέχρι και την ολοκλήρωση των επενδυτικών σχεδίων.

Οι κανόνες επιλεξιμότητας των δαπανών των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων προσδιορίζονται στη με α.π. 114947/01.12.2022 (Β' 6132) απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων

«Εθνικοί Κανόνες Επιλεξιμότητας των δαπανών των πράξεων των Προγραμμάτων 2021-2027», όπως προβλέπεται στον ν. 4914/2022 (Α' 61) άρθρο 63, παρ.20, όπως ισχύει.

Σε περίπτωση που, κατά την αξιολόγηση της αίτησης χρηματοδότησης διαπιστωθεί ότι έχουν περιληφθεί σε αυτή δαπάνες που δεν εντάσσονται στις παραπάνω κατηγορίες ή δεν συνδέονται με τον/τους ΚΑΔ της επένδυσης, αυτές κρίνονται ως μη επιχορηγούμενες, με ότι αυτό συνεπάγεται για τον συνολικό επιχορηγούμενο προϋπολογισμό, τη δημόσια δαπάνη και την κάλυψη των κατώτατων κατά περίπτωση ορίων που ορίζονται στο Κεφάλαιο 9: «Προϋπολογισμός και Διάρκεια υλοποίησης Πράξεων» της πρόσκλησης.

Σε περίπτωση έγκρισης του σχεδίου, είναι αποκλειστική ευθύνη του δικαιούχου και ελεγκτικό πεδίο του οργάνου ελέγχου, οι δαπάνες που θα υλοποιηθούν και πιστοποιηθούν να:

- εμπíπτουν στις επιλέξιμες κατηγορίες δαπανών,
- είναι απαραίτητες για την υλοποίηση της πράξης και συνάδουν με τους επιλέξιμους ΚΑΔ της επένδυσης,
- πραγματοποιούνται εντός της επιλέξιμης χρονικής περιόδου,
- είναι νόμιμες και κανονικές,
- διενεργούνται με βάση την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, ήτοι σύμφωνα με τις αρχές της οικονομίας, της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας,
- τεκμηριώνονται από τα απαραίτητα δικαιολογητικά και παραστατικά, όπως αυτά προβλέπονται από την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία,
- λογιστικοποιούνται κατάλληλα,
- τεκμηριώνονται με τα κατάλληλα παραδοτέα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Παράρτημα VII: «Παραδοτέα πιστοποίησης Φυσικού και Οικονομικού Αντικειμένου» της πρόσκλησης.
- συντελούν στον σκοπό της ικανοποίησης της απαίτησης ύπαρξης χαρακτήρα αρχικής επένδυσης **(Μόνο για τις δαπάνες που επιχορηγούνται με το άρθρο 14 του Καν. (ΕΕ) 2014/651).**

Σε διαφορετική περίπτωση κρίνονται μη επιλέξιμες.

Τα άυλα στοιχεία ενεργητικού είναι επιλέξιμα για τον υπολογισμό των δαπανών, εφόσον πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α. πρέπει να χρησιμοποιούνται αποκλειστικά στην επιχειρηματική εγκατάσταση που λαμβάνει την ενίσχυση,
- β. πρέπει να είναι αποσβεστέα,
- γ. πρέπει να αγοράζονται σύμφωνα με τους όρους της αγοράς από τρίτους που δεν έχουν σχέση με τον αγοραστή και
- δ. πρέπει να περιλαμβάνονται στα στοιχεία ενεργητικού της επιχείρησης στην οποία χορηγείται η ενίσχυση και να παραμένουν συνδεδεμένα με το έργο για το οποίο χορηγείται η ενίσχυση επί τουλάχιστον τρία έτη στην περίπτωση των ΜΜΕ.

7.2. Ανάλυση ανά κατηγορία δαπάνης

01. Δαπάνες προσωπικού

01.09. Πλήρες Μισθολογικό Κόστος Νεοπροσλαμβανόμενου Προσωπικού

Η δαπάνη ενισχύεται αποκλειστικά για επενδυτικά σχέδια που επιλέγουν ως καθεστώς ενίσχυσης τον Καν. (ΕΕ) 2023/2831 (De minimis), με τη χρήση της κοινής στήριξης – άρθρο 25 του Καν. (ΕΕ) 2021/1060.

Για επενδυτικά σχέδια που επιλέγουν ως καθεστώς ενίσχυσης τον Καν. (ΕΕ) 2014/651 (ΓΑΚ) η δαπάνη δεν είναι επιλέξιμη.

Ετήσια Μονάδα Εργασίας (ΕΜΕ): Μία (1) ΕΜΕ αντιστοιχεί σε ένα άτομο που εργάστηκε στην επιχείρηση με καθεστώς πλήρους απασχόλησης κατά ένα ημερολογιακό έτος (40 ώρες εβδομαδιαίως επί 52 εβδομάδες/12 μήνες). Η εργασία ενός ατόμου που δεν έχει εργαστεί καθ' όλη τη διάρκεια του έτους ή που εργάστηκε με καθεστώς μερικής απασχόλησης ή εποχιακά, υπολογίζεται ως κλάσμα ΕΜΕ.

Επιλέξιμες είναι δαπάνες που αφορούν πρόσληψη νέου προσωπικού υπό τους ακόλουθους όρους:

- Οι εργαζόμενοι (νέο προσωπικό) να απασχολούνται στην επιχείρηση με εξαρτημένη πλήρη ή μερική απασχόληση (μισθωτή εργασία), η οποία να ξεκινά μετά την ημερομηνία επιλεξιμότητας δαπανών (ημερομηνία έναρξης επιλεξιμότητας δαπανών).
- Οι εργαζόμενοι να μην είχαν οποιαδήποτε σχέση εξαρτημένης εργασίας με τον δικαιούχο ή με συνδεδεμένη με αυτόν επιχείρηση, κατά τον ορισμό του Παραρτήματος IV: «Ορισμός ΜΜΕ» της πρόσκλησης, από 30/06/2025 έως την ημερομηνία πρόσληψής τους.
- Όλοι οι υπολογισμοί γίνονται σε ΕΜΕ. Εργαζόμενοι που απασχολούνται με μερική απασχόληση λογίζονται ως κλάσματα ΕΜΕ.
- Η δαπάνη είναι επιλέξιμη κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης.
- Οι επιχορηγούμενες ΕΜΕ πρέπει να συνιστούν καθαρή αύξηση και να είναι πρόσθετες ως προς τις ΕΜΕ του δικαιούχου που αυτός διέθετε το δωδεκάμηνο που προηγείται του μήνα υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης. Ο έλεγχος των πρόσθετων ΕΜΕ γίνεται σε χρονολογικό διάστημα ακέραιων (ολόκληρων) μηνών.
- ΕΜΕ μισθωτής εργασίας το κόστος της οποίας επιχορηγείται από άλλο Φορέα (πχ ΔΥΠΑ), δεν είναι επιλέξιμη δαπάνη, αλλά προσμετράται στη διατήρηση προσωπικού.
- Δεν είναι επιλέξιμο το κόστος εργαζομένου ο οποίος κάνει πρακτική άσκηση ή μαθητεία σε δικαιούχο επιχείρηση και δεν προσμετράται στη διατήρηση της υφιστάμενης απασχόλησης.
- Δεν είναι επιλέξιμη η επιχορήγηση του μισθολογικού κόστους των εταίρων/μετόχων και εργαζομένων που είναι σύζυγοι ή συγγενείς α' και β' βαθμού των εταίρων/μετόχων και των ασκούντων τη διοίκηση/εκπροσώπηση της επιχείρησης, αλλά προσμετρώνται στη διατήρηση προσωπικού, εφόσον περιλαμβάνονται στις καταστάσεις του ΕΡΓΑΝΗ.
- Στο μισθολογικό κόστος του προσωπικού περιλαμβάνονται όλες οι νόμιμες αποδοχές & ασφαλιστικές εισφορές, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις, καθώς και οι υποχρεώσεις της επιχείρησης προς τους φορείς του Δημοσίου, εξαιρουμένης της αποζημίωσης απόλυσης και των έκτακτων αποδοχών που δεν προβλέπονται στο θεσμικό πλαίσιο του δικαιούχου ή στη σύμβαση εργασίας ή/και καταβάλλονται κατά περίπτωση (ad hoc, bonus, κ.λπ.).
- Σε περίπτωση που έχουν καταβληθεί οι καθαρές (πληρωτέες) αποδοχές και δεν έχουν αποδοθεί οι αναλογούσες ασφαλιστικές εισφορές και ο αντίστοιχος φόρος, δύναται να πιστοποιηθούν οι καθαρές αποδοχές υπό τον όρο ότι ο δικαιούχος έχει προβεί σε ρύθμιση των οφειλών του την οποία και εξυπηρετεί. Με την υποβολή του τελικού αιτήματος να τεκμηριώνεται η πληρωμή του συνόλου των ασφαλιστικών εισφορών ή/και του αναλογούντος φόρου.
- Οι ΕΜΕ (πλήρεις ή κλάσματα ΕΜΕ) πιστοποιούνται απολογιστικά, με βάση τα στοιχεία απασχόλησης που θα αναφέρονται στο αίτημα του δικαιούχου για την πιστοποίηση της ολοκλήρωσης των ΕΜΕ. Η δαπάνη δύναται να πιστοποιηθεί μόνο κατά το τελικό αίτημα ελέγχου.

02. Δαπάνες Εξοπλισμού, Μεταφορικών Μέσων & Οργάνων

Στην κατηγορία αυτή είναι επιλέξιμες δαπάνες που αφορούν στην προμήθεια, μεταφορά και εγκατάσταση νέων σύγχρονων μηχανημάτων και εξοπλισμού της επιχείρησης, εξοπλισμού για την προστασία του περιβάλλοντος και την εξοικονόμηση ενέργειας, εξοπλισμού κυκλικής οικονομίας,

εξοπλισμού για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών και συστημάτων αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας καθώς και προμήθεια ηλεκτρικών μεταφορικών μέσων. Αναλυτικότερα ανά υποκατηγορία:

02.05. Εξοπλισμός για την προστασία του Περιβάλλοντος και Εξοικονόμηση Ενέργειας

Στη συγκεκριμένη υποκατηγορία επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που αφορούν στην προμήθεια, μεταφορά, εγκατάσταση και λειτουργία, εξοπλισμού και στοχεύουν στην προστασία του περιβάλλοντος καθώς και στην εξοικονόμηση ενέργειας, όπως ενδεικτικά:

- Προμήθεια και εγκατάσταση συστημάτων θέρμανσης ή και ψύξης (πχ αντλίες θερμότητας, κλιματιστικά inverter), παροχής ζεστού νερού χρήσης, καθώς και μονάδων εξαερισμού ενεργειακής σήμανσης A+ ως A+++ (με βάση την παλαιά ενεργειακή ετικέτα σήμανσης: D έως A+++) ή C έως A (με βάση τη νέα ενεργειακή ετικέτα σήμανσης: G έως A).
- Προμήθεια και εγκατάσταση συστημάτων ανάκτησης ενέργειας από τη λειτουργία παραγωγικού και μη παραγωγικού μηχανολογικού εξοπλισμού.
- Αντικατάσταση / εγκατάσταση μονώσεων σωληνώσεων – δικτύων – δεξαμενών για μείωση απωλειών.
- Προμήθεια και εγκατάσταση συμπιεστών, ψυκτικών συγκροτημάτων, καυστήρων / λεβήτων, φούρνων, κλιβάνων υψηλής ενεργειακής απόδοσης ή/και οικολογικού σχεδιασμού (Ecodesign).
- Προμήθεια και εγκατάσταση συστήματος διαχείρισης ενέργειας (EMS) για τους χώρους παραγωγής / αποθήκευσης.
- Προμήθεια ηλεκτρικών / ηλεκτρονικών συσκευών ενεργειακής σήμανσης A+ ως A+++ (με βάση την παλαιά ενεργειακή ετικέτα σήμανσης: D έως A+++) ή C έως A (με βάση τη νέα ενεργειακή ετικέτα σήμανσης: G έως A).
- Εξοπλισμός και εργασίες αναβάθμισης της ενεργειακής απόδοσης του συστήματος κλιματισμού.
- Αντιστάθμιση άεργου ισχύος ηλεκτρικών καταναλώσεων.
- Εξοπλισμός και εργασίες αναβάθμισης συστήματος και ελέγχου φωτισμού στους χώρους της επιχείρησης.
- Εγκατάσταση μονάδων φόρτισης ηλεκτροκίνητων μηχανημάτων, εφόσον στο επενδυτικό σχέδιο περιλαμβάνεται η προμήθεια αμιγούς ηλεκτρικού μηχανήματος ή η επιχείρηση διαθέτει ήδη αμιγώς ηλεκτρικό μηχανήμα ή αμιγώς ηλεκτρικό όχημα επαγγελματικής χρήσης και παρέχεται η σχετική τεκμηρίωση. Η εν λόγω δαπάνη είναι επιλέξιμη μόνο για το καθεστώς του Καν. (ΕΕ) 2023/2831 - de minimis.
- Προμήθεια εν γένει μηχανολογικού & παραγωγικού εξοπλισμού, μόνο υπό την προϋπόθεση ότι τεκμηριώνεται η συμβολή της σχετικής δαπάνης στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, της εξοικονόμησης ενέργειας ή/και της προστασίας του περιβάλλοντος από τεχνική έκθεση αρμόδιου μηχανικού. Άλλως, η δαπάνη καταχωρίζεται στην υποκατηγορία 02.20.

Επισημάνσεις:

- Στην υποκατηγορία αυτή γίνεται αποδεκτός ο σχετικός εξοπλισμός με την προϋπόθεση ότι τεκμηριώνεται η συμβολή του στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης/εξοικονόμησης ενέργειας ή/και της προστασίας του περιβάλλοντος από τεχνική έκθεση αρμόδιου μηχανικού. Άλλως, κατά την αξιολόγηση, η σχετική δαπάνη μεταφέρεται στην κατάλληλη κατηγορία/υποκατηγορία (μη περιβαλλοντικής στόχευσης) εφόσον είναι εφικτό, με ότι αυτό συνεπάγεται σχετικά με τις προϋποθέσεις και τα όρια επιλεξιμότητας ή διαφορετικά κρίνεται μη επιλέξιμη. **Ειδικά για τις περιπτώσεις ενίσχυσης υπό το καθεστώς του Καν. (ΕΕ) 2023/2831 - de minimis**, η μη ύπαρξη επαρκούς τεκμηρίωσης σύμφωνα με τα ανωτέρω, αποκλείει τον συνυπολογισμό της αξίας της εν λόγω δαπάνης, στις δαπάνες που συμβάλλουν στην επίτευξη αυξημένης έντασης ενίσχυσης, σύμφωνα με το Κεφάλαιο 8.2: «Εντάσεις ενίσχυσης» της πρόσκλησης.

02.06. Λοιπός Εξοπλισμός επιχείρησης

Στη συγκεκριμένη υποκατηγορία επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που αφορούν στην προμήθεια υποστηρικτικού για την επιχείρηση εξοπλισμού, όπως:

- Έπιπλα γραφείου.
- Συστήματα ασφάλειας και πυρασφάλειας κ.λπ.

02.07. Λοιπός εξοπλισμός Επιχείρησης (εργαστηριακός, ποιοτικού ελέγχου κλπ.)

Στη συγκεκριμένη υποκατηγορία επιλέξιμες είναι δαπάνες που αφορούν ενδεικτικά σε:

- Προμήθεια εξοπλισμού που προορίζεται για εργαστηριακές μετρήσεις, δοκιμές και αναλύσεις, με την προϋπόθεση ότι ο εξοπλισμός αυτός δεν χρησιμοποιείται για ερευνητικούς σκοπούς.
- Προμήθεια εξοπλισμού διενέργειας ποιοτικού ελέγχου/ διασφάλισης ποιότητας/ διασφάλισης συμμόρφωσης με εθνικά, εναρμονισμένα καθώς και προαιρετικά ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα.

02.19. Ψηφιακός εξοπλισμός γραφείου

Στη συγκεκριμένη υποκατηγορία επιλέξιμες είναι δαπάνες που αφορούν στην προμήθεια, εγκατάσταση και λειτουργία νέου ψηφιακού εξοπλισμού, με στόχο να αξιοποιηθούν οι νέες τεχνολογίες και να εφαρμοστούν τόσο στο σύνολο των υπηρεσιών που προσφέρονται, όσο και στην οργάνωση, τη λειτουργία και τις διαδικασίες της επιχείρησης, όπως:

- Εξοπλισμός Ενσύρματου ή/ και Ασύρματου Δικτύου & καλωδίωση.
- 3D εκτυπωτές.
- Ψηφιακός Εξοπλισμός γραφείου (Η/Υ, projectors, scanners, printers, ψηφιακό τηλεφωνικό κέντρο, κ.λπ.). Η αιτούμενη ποσότητα του εξοπλισμού θα πρέπει να δικαιολογείται από το αντικείμενο και τον αριθμό των απασχολούμενων στην επιχείρηση.
- Εξοπλισμός για τη φιλοξενία εφαρμογών-λογισμικού εντός της επιχείρησης (Servers).
- Συστήματα και εργαλεία ηλεκτρονικής ασφάλειας.

02.20. Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός

Στη συγκεκριμένη υποκατηγορία επιλέξιμες είναι δαπάνες που αφορούν στην προμήθεια, μεταφορά, εγκατάσταση και λειτουργία, νέων σύγχρονων μηχανημάτων κάθε μορφής, που στοχεύουν στον εκσυγχρονισμό και στην ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων προϊόντων ή/και υπηρεσιών της ενισχυόμενης επιχείρησης, ή/και στην επέκταση της παραγωγικής δραστηριότητάς τους, όπως:

- Προμήθεια μηχανημάτων και εξοπλισμού για τους χώρους παραγωγής, αποθήκευσης, διάθεσης προϊόντων και χώρους παροχής υπηρεσιών.
- Προμήθεια εξοπλισμού που είναι απαραίτητος για την άσκηση της δραστηριότητας της επένδυσης.
- Προμήθεια αυτοκινούμενων αμιγώς ηλεκτρικών μεταφορικών μέσων που δύναται να θεωρούνται «παραγωγικός εξοπλισμός» ανάλογα με τη δραστηριότητα της επιχείρησης. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να τηρούνται οι όροι που προβλέπονται στην υποκατηγορία 02.24. Ηλεκτρικά Μεταφορικά Μέσα.
- Προμήθεια μηχανημάτων έργου. Ειδικότερα, ηλεκτροκίνητα ή πεζού χειριστή ανυψωτικά και περονοφόρα μηχανήματα πάντως είδους, όπως τύπου ΚΛΑΡΚ – αποκλειστικά ηλεκτρικά.
- Προμήθεια συστημάτων αυτόματης σήμανσης, ιχνηλασιμότητας, εκσυγχρονισμού της εφοδιαστικής αλυσίδας.

02.22 Εξοπλισμός κυκλικής οικονομίας

Στη συγκεκριμένη υποκατηγορία επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που στοχεύουν στην ελαχιστοποίηση και εξοικονόμηση πόρων, αξιοποιώντας πρακτικές επαναχρησιμοποίησης και

ανακύκλωσης πρώτων υλών ώστε η χρήση των υλικών να γίνεται εφικτή για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, με παράλληλη ελαχιστοποίηση της χρήσης φυσικών πόρων, όπως:

- Προμήθεια και εγκατάσταση συστημάτων για τη διαχείριση των υγρών & στερεών αποβλήτων, για τον περιορισμό της ρύπανσης του εδάφους, υπεδάφους, των υδάτων και της ατμόσφαιρας.
- Προμήθεια εξοπλισμού και εργασίες για τη μείωση αέριων ρύπων και όχλησης.
- Προμήθεια και εγκατάσταση εξοπλισμού για τη μείωση κατανάλωσης και απώλειας νερού.
- Προμήθεια εξοπλισμού για Ανακύκλωση, όπως :
 - Κάδοι απορριμμάτων μηχανικής αποκομιδής.
 - Μεταλλικός συμπιεστής απορριμμάτων (Press-container/Baler).
 - Εξοπλισμός διαχωρισμού και διαλογής ύλης (π.χ. centrifuge separator).
 - Βιομηχανικοί κάδοι κομποστοποίησης οργανικής ύλης.
- Προμήθεια /Αναβάθμιση εξοπλισμού για Απόβλητα, όπως:
 - Τεμαχιστές αποβλήτων.
 - Μηχανήματα φόρτωσης και διαλογής αποβλήτων, αποκλειστικά ηλεκτρικά.
 - Εξοπλισμός εσχάρωσης, εξάμμωσης, πρωτοβάθμιας καθίζησης.
 - Εξοπλισμός δευτεροβάθμιας επεξεργασίας-μέθοδος ενεργού ιλύος και βιολογικής/χημικής απομάκρυνσης.
- Προμήθεια /Αναβάθμιση εξοπλισμού για μείωση ελαττωματικών προϊόντων, όπως:
 - Μηχανήματα x-ray ελέγχου παραγωγής.
 - Εξοπλισμός συσσωμάτωσης και αναδιαμόρφωση υλικών (agglomeration machine).
- Προμήθεια/Αναβάθμιση εξοπλισμού για βελτιστοποίηση κατανάλωσης υδάτινων πόρων/επανάχρηση νερού, όπως:
 - Συστήματα φιλτραρίσματος νερού (ώσωση, αφαλάτωση κ.λπ.).
 - Έξυπνα συστήματα εξοικονόμησης νερού (φωτοκύτταρα, βαλβίδες ελέγχου ροής, ρυθμιστές τύπου φλοτέρ, αμμόφιλτρα, ελαιοδιαχωριστές).

Επισημάνσεις:

- Στην υποκατηγορία αυτή γίνεται αποδεκτός ο σχετικός εξοπλισμός με την προϋπόθεση ότι τεκμηριώνεται η ελαχιστοποίηση και εξοικονόμηση πόρων, αξιοποιώντας πρακτικές επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης πρώτων υλών, ώστε η χρήση των υλικών να γίνεται εφικτή για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, με παράλληλη ελαχιστοποίηση της χρήσης φυσικών πόρων, από τεχνική έκθεση αρμόδιου μηχανικού. Άλλως, κατά την αξιολόγηση, η σχετική δαπάνη μεταφέρεται στην κατάλληλη κατηγορία/υποκατηγορία (μη περιβαλλοντικής στόχευσης) εφόσον είναι εφικτό, με ότι αυτό συνεπάγεται σχετικά με τις προϋποθέσεις και τα όρια επιλεξιμότητας ή διαφορετικά κρίνεται μη επιλέξιμη. Ειδικά για τις περιπτώσεις ενίσχυσης υπό το καθεστώς του Καν. (ΕΕ) 2023/2831 - de minimis, η μη ύπαρξη επαρκούς τεκμηρίωσης σύμφωνα με τα ανωτέρω, αποκλείει τον συνυπολογισμό της αξίας της εν λόγω δαπάνης, στις δαπάνες που συμβάλλουν στην επίτευξη αυξημένης έντασης ενίσχυσης, σύμφωνα με το Κεφάλαιο 8.2: «Εντάσεις ενίσχυσης» της πρόσκλησης.

02.23 Εξοπλισμός για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών και συστημάτων αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας και κάλυψη των ιδίων αναγκών (αυτοπαραγωγή)

Στη συγκεκριμένη υποκατηγορία επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που αφορούν στην προμήθεια, μεταφορά και εγκατάσταση εξοπλισμού φωτοβολταϊκών σταθμών και συστημάτων αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας αποκλειστικά για την κάλυψη των ιδίων αναγκών (αυτοπαραγωγή), όπως:

- Προμήθεια και εγκατάσταση φωτοβολταϊκού σταθμού εγκατεστημένης ισχύος έως 10kW, αποκλειστικά για την κάλυψη των ιδίων αναγκών (αυτοπαραγωγή).
- Προμήθεια και εγκατάσταση συστήματος αποθήκευσης ενέργειας, με κατ' ελάχιστο ωφέλιμη χωρητικότητα ίση με την ισχύ του σταθμού για μία ώρα.

- Προμήθεια έξυπνων μετρητών ενέργειας και τηλεμετρίας (smart metering).

Επισημάνσεις:

- Για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από την εγκατάσταση φωτοβολταϊκού σταθμού με σύστημα αποθήκευσης, απαιτείται:
 - ο να εξασφαλιστούν, εφόσον απαιτούνται, οι κατάλληλες αδειοδοτήσεις τόσο για την υλοποίηση όσο και για τη λειτουργία του φωτοβολταϊκού σταθμού και του συστήματος αποθήκευσης,
 - ο η εγκατεστημένη ισχύς παραγωγής φωτοβολταϊκού σταθμού δεν μπορεί να υπερβαίνει το άθροισμα των ηλεκτρικών καταναλώσεων της επιχείρησης, όπως αυτό προκύπτει από την ηλεκτρομηχανολογική μελέτη της εγκατάστασης στην οποία εγκαθίσταται ο υπό ένταξη φωτοβολταϊκός σταθμός, από την άδεια λειτουργίας της επιχείρησης, ή/και από βεβαίωση και λοιπά κατάλληλα στοιχεία τεκμηρίωσης από αρμόδιο προς τούτο πρόσωπο/φορέα, και σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 10kW.
 - ο Η ωφέλιμη χωρητικότητα του συστήματος αποθήκευσης πρέπει να είναι κατ' ελάχιστο ίση με την ισχύ του σταθμού για μία ώρα.
- Οι ενισχύσεις χορηγούνται αποκλειστικά και μόνο σε νέους φωτοβολταϊκούς σταθμούς και νέα συστήματα αποθήκευσης.
- Δεν απαιτείται η υποβολή ειδικής τεκμηρίωσης για την εξοικονόμηση ενέργειας κατά τη φάση της υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης.

Ειδικά για τις αιτήσεις χρηματοδότησης με καθεστώ είνισχυσης του Καν. (ΕΕ) 2014/651 (ΓΑΚ) ισχύουν πλέον και οι απαιτήσεις:

- η ενίσχυση δεν σχετίζεται με την παραγωγή και διάθεση ενέργειας (πώληση) από ΑΠΕ.
- Οι επενδυτικές ενισχύσεις για έργα αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας είναι επιλέξιμες προς ενίσχυση μόνο στον βαθμό που χορηγούνται σε συνδυασμένα έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και αποθήκευσης (μη συνδεδεμένα με τον μετρητή), όταν αμφότερα τα στοιχεία αποτελούν συνιστώσες μιας ενιαίας επένδυσης ή όταν η αποθήκευση συνδέεται με υφιστάμενη εγκατάσταση παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Η συνιστώσα της αποθήκευσης απορροφά τουλάχιστον το 75% της ενέργειάς της από άμεσα συνδεδεμένη εγκατάσταση παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, σε ετήσια βάση.
- Όλες οι επενδυτικές συνιστώσες (παραγωγή και αποθήκευση) θεωρούνται ότι αποτελούν ένα ενιαίο ολοκληρωμένο έργο για σκοπούς επαλήθευσης της συμμόρφωσης με τα κατώτατα όρια του άρθρου 4 του Καν. (ΕΕ) 2014/651 (ΓΑΚ).

02.24. Ηλεκτρικά Μεταφορικά Μέσα

Στη συγκεκριμένη υποκατηγορία περιλαμβάνεται η προμήθεια αυτοκινούμενων αμιγώς ηλεκτρικών οχημάτων για την κάλυψη αποκλειστικά των αναγκών της επιχείρησης. Το μεταφορικό μέσο θα πρέπει να είναι καινούργιο, αμεταχειριστο και στην κυριότητα της επιχείρησης (δεν θα πρέπει να υπάρχει παρακράτηση στην άδεια κυκλοφορίας). Επίσης, θα πρέπει:

- να είναι είτε επαγγελματικής χρήσης, είτε μικτής χρήσης έως εννέα (9) θέσεων και
- να χρησιμοποιείται για τη μεταφορά πελατών χωρίς κόμιστρο ή/και εξοπλισμού/υλικών.

Η προμήθεια του μεταφορικού μέσου θα πρέπει να δικαιολογείται από τη δραστηριότητα που ασκεί/θα ασκεί η επιχείρηση (ΚΑΔ επένδυσης) και να μην προορίζεται για μίσθωση.

Η δαπάνη για την προμήθεια πλωτών μέσων (πλοίων/σκαφών/ιστιοφόρων) παντός τύπου, ως μεταφορικού μέσου της επιχείρησης δεν είναι επιλέξιμη.

Δεν απαιτείται η υποβολή ειδικής τεκμηρίωσης για την εξοικονόμηση ενέργειας και την προστασία του περιβάλλοντος κατά τη φάση της υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης.

Προϋποθέσεις επιλεξιμότητας δαπανών κατηγορίας 02:

Προκειμένου να είναι επιλέξιμες οι δαπάνες που περιλαμβάνονται συνολικά στην κατηγορία «02. Δαπάνες Εξοπλισμού, Μεταφορικών Μέσων & Οργάνων» θα πρέπει να τηρούνται οι ακόλουθοι όροι:

- Ο προμηθευόμενος εξοπλισμός να εξυπηρετεί άμεσα τη λειτουργία της επιχείρησης, να είναι σύγχρονης τεχνολογίας, καινούργιος, αμεταχείριστος και στην κυριότητα της επιχείρησης.
- Οι δαπάνες προμήθειας δύνανται να περιλαμβάνουν και το κόστος μεταφοράς και εγκατάστασης του εξοπλισμού μέχρι αυτός να τεθεί σε παραγωγική λειτουργία.
- Ο προμηθευόμενος εξοπλισμός θα πρέπει να αποτελεί πάγιο στοιχείο για τον δικαιούχο. Πάγιο στοιχείο θεωρείται κάθε στοιχείο το οποίο με κατάλληλη χρήση και συντήρηση έχει ωφέλιμη διάρκεια χρήσης μεγαλύτερη του ενός έτους, διατηρεί το αρχικό του σχήμα και εμφάνιση κατά τη χρήση, δεν χάνει την ταυτότητά του με ενσωμάτωση σε άλλο ή πιο σύνθετο στοιχείο και καταχωρίζεται στο μητρώο παγίων και δέχεται αποσβέσεις.
- Ο προμηθευόμενος εξοπλισμός να περιγράφεται αναλυτικά, με τεχνικές προδιαγραφές, να τεκμηριώνεται η αναγκαιότητα της χρήσης του (να συνάδει με τον/τους ΚΑΔ της επένδυσης) και το εύλογο του κόστους απόκτησής του.
- Τα ηλεκτρομηχανολογικά συστήματα, για τα οποία υφίσταται σχετική υποχρέωση από την κείμενη νομοθεσία, θα πρέπει να φέρουν σήμανση CE (Ευρωπαϊκής Ένωσης).
- Οι δαπάνες προμήθειας πρόσθετων εξαρτημάτων είναι επιλέξιμες, μόνο εφόσον αυτά είναι παρελκόμενα του κυρίως εξοπλισμού που περιλαμβάνεται στην επένδυση, αποτελούν δηλαδή αναπόσπαστο τμήμα του και είναι απαραίτητα για την παραγωγική λειτουργία του.
- Η δαπάνη χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού θεωρείται επιλέξιμη δαπάνη μόνο όταν ο εκμισθωτής μπορεί να συνάπτει συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1665/1986 (ΦΕΚ 194 Α'), όπως ισχύει, να περιλαμβάνει υποχρέωση αγοράς των στοιχείων ενεργητικού από τον δικαιούχο της ενίσχυσης κατά τη λήξη της περιόδου μίσθωσης και σε κάθε περίπτωση σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Άρθρο 27 «Χρηματοδοτική μίσθωση» της με Α.Π. 114947/01.12.2022 (Β' 6132) απόφασης του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Εθνικοί κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021 – 2027», όπως ισχύει.
- Για δαπάνες οι οποίες εντάσσονται στην παρούσα κατηγορία αλλά δεν δύναται η απόσπασή τους από τον τόπο υλοποίησης της πράξης, χωρίς αυτές να χάσουν μέρος ή το σύνολο της αξίας τους (π.χ. δαπάνες προμήθειας και εγκατάστασης συστήματος θέρμανσης, κεντρικού κλιματισμού, ασφαλείας, παραγωγής ενέργειας, κ.λπ.), θα πρέπει να υπάρχει ιδιοκτησία ή παραχώρηση χρήσης ή μίσθωση ή νόμιμη σύσταση επικαρπίας επί του ακινήτου για χρονικό διάστημα τουλάχιστον έξι (6) ετών. Η περίοδος της εξαετίας υπολογίζεται από την ημερομηνία έγκρισης της αίτησης χρηματοδότησης. Η ιδιοκτησία, η μίσθωση, η σύσταση επικαρπίας ή η παραχώρηση χρήσης θα πρέπει να καταδεικνύεται πριν την καταβολή της δημόσιας χρηματοδότησης.

Δεν είναι επιλέξιμες δαπάνες:

- Δαπάνες συντήρησης, επισκευής και αντικατάστασης εξοπλισμού που χρησιμοποιείται ήδη από τον δικαιούχο.
- Δαπάνες που αφορούν σε δασμούς, φόρους, τέλη, έξοδα αμοιβών εκτελωνιστή και εκτελωνισμού και χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές.
- Οι δαπάνες που αφορούν σε προμήθεια tablets και κινητών τηλεφώνων.
- Δαπάνες που αφορούν σε προμήθεια τηλεοράσεων για όλες τις δραστηριότητες, πλην τουριστικών καταλυμάτων.
- Δαπάνες προμήθειας αναλώσιμων υλικών.

- Δαπάνες προμήθειας εξαρτημάτων που αποτελούν απλή αντικατάσταση υφιστάμενου εξαρτήματος (ανταλλακτικά).
- Δαπάνες για προμήθεια εξοπλισμού, ο οποίος προορίζεται για εκμίσθωση.
- Δαπάνες για προμήθεια πλωτών μέσων (πλοίων/σκαφών/ιστιοφόρων) παντός τύπου, που προορίζονται για εκμίσθωση.
- Δαπάνη για απόκτηση ΙΧ επιβατικών οχημάτων ή μη αμιγώς ηλεκτρικών οχημάτων.
- Προμήθεια ηλεκτρικού οχήματος ή/και μονάδων φόρτισης που έχει επιδοτηθεί από οποιοδήποτε άλλο πρόγραμμα (π.χ. «Κινούμαι ηλεκτρικά»).
- Προμήθεια πάσης φύσεως μηχανημάτων / εξοπλισμού/ οχημάτων που για τη λειτουργία τους απαιτείται η καύση ορυκτών καυσίμων (πετρέλαιο, βενζίνη, φυσικό αέριο κ.λπ.). Σημειώνεται ότι και τα Plug-In Hybrid οχήματα δεν είναι επιλέξιμα, διότι κινούνται και με τη χρήση ορυκτών καυσίμων.
- Δαπάνες προμήθειας και εγκατάστασης καυστήρων πετρελαίου θέρμανσης σύμφωνα με το Άρθρο 17, Παρ.1 του Εθνικού Κλιματικού Νόμου (Ν.4936/2022 ΦΕΚ 105/27-5-2022).

03. Δαπάνες για Κτίρια, Γήπεδα, Εγκαταστάσεις & Περιβάλλοντα Χώρο

03.10 Κτιριακές παρεμβάσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και εξοικονόμηση ενέργειας, ύδατος και επεξεργασίας αποβλήτων

Στη συγκεκριμένη υποκατηγορία επιλέξιμες είναι κάθε μορφής εργασίες κτιριακών υποδομών που αποσκοπούν στην προστασία του περιβάλλοντος και την εξοικονόμηση ενέργειας, ύδατος και επεξεργασία αποβλήτων. Στις επιλέξιμες δαπάνες περιλαμβάνεται το κόστος υλικών και εργασιών. Ενδεικτικά μπορούν να αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες οι εξής:

- Αντικατάσταση κουφωμάτων με νέα υψηλής ενεργειακής απόδοσης.
- Συστήματα σκίασης.
- Συστήματα μηχανικού αερισμού με ανάκτηση θερμότητας.
- Θερμομόνωση κτιρίων και κτιριακών υποδομών.
- Χρήση αβαθούς γεωθερμίας.
- Φυτεμένο δώμα.
- Κτιριακές παρεμβάσεις που εξυπηρετούν και σχετίζονται άμεσα με δαπάνες προμήθειας εξοπλισμού για την προστασία του περιβάλλοντος, την εξοικονόμηση ύδατος, την επεξεργασία αποβλήτων και την προώθηση της κυκλικής οικονομίας.

Στην υποκατηγορία αυτή γίνονται αποδεκτές οι σχετικές επεμβάσεις με την προϋπόθεση ότι τεκμηριώνεται η προστασία του περιβάλλοντος, ή/και η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης ή/και η εξοικονόμηση πόρων, από τεχνική έκθεση αρμόδιου μηχανικού. Άλλως, κατά την αξιολόγηση, η σχετική δαπάνη μεταφέρεται στην κατάλληλη υποκατηγορία (μη περιβαλλοντικής στόχευσης) εφόσον είναι εφικτό, με ότι αυτό συνεπάγεται σχετικά με τις προϋποθέσεις και τα όρια επιλεξιμότητας ή διαφορετικά κρίνεται μη επιλέξιμη. Ειδικά για τις περιπτώσεις ενίσχυσης υπό το καθεστώς του Καν. (ΕΕ) 2023/2831 - de minimis, η μη ύπαρξη επαρκούς τεκμηρίωσης σύμφωνα με τα ανωτέρω, αποκλείει τον συνυπολογισμό της αξίας της εν λόγω δαπάνης, στις δαπάνες που συμβάλλουν στην επίτευξη αυξημένης έντασης ενίσχυσης, σύμφωνα με το Κεφάλαιο 8.2: «Εντάσεις ενίσχυσης» της πρόσκλησης.

03.13. Κτίρια, εγκαταστάσεις και περιβάλλον χώρος

Στη συγκεκριμένη υποκατηγορία επιλέξιμες είναι κάθε μορφής εργασίες για ανέγερση, κατασκευή, αναβάθμιση και διαμόρφωση κτιριακών υποδομών και λοιπών εγκαταστάσεων, εγκαταστάσεις για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία και στα εμποδιζόμενα άτομα, καθώς και κάθε μορφής εργασίες διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου της

ενισχυόμενης επιχείρησης. Στις επιλέξιμες δαπάνες περιλαμβάνεται το κόστος υλικών και εργασιών. Ενδεικτικά μπορούν να αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες οι εξής:

- Χωματοουργικές εργασίες – θεμελιώσεις, κτιριακές εργασίες, ηλεκτρομηχανολογικές εργασίες, εγκατάσταση δικτύων και ειδικές εγκαταστάσεις στους χώρους παραγωγής, αποθήκευσης και διάθεσης προϊόντων, εργαστηριακούς χώρους, χώρους παροχής υπηρεσιών και χώρους διοίκησης της επιχείρησης.
- Κατασκευές, διαμορφώσεις, επεκτάσεις, διαρρυθμίσεις των κτιριακών εγκαταστάσεων που αποβλέπουν στη διευκόλυνση πρόσβασης των ΑμεΑ, σύμφωνα με τις Οδηγίες Σχεδιασμού για ΑμεΑ «Σχεδιάζοντας για όλους» του ΥΠΕΚΑ.
- Εργασίες βελτίωσης, αναβάθμισης και διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου.

Προϋποθέσεις επιλεξιμότητας δαπανών κατηγορίας 03:

Προκειμένου να είναι επιλέξιμες οι δαπάνες της κατηγορίας «03. Δαπάνες για Κτίρια, Γήπεδα, Εγκαταστάσεις & Περιβάλλοντα Χώρο» θα πρέπει να τηρούνται οι ακόλουθοι όροι:

- Κατά την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου, θα πρέπει να βεβαιωθεί ότι έχουν εκδοθεί όλες οι απαραίτητες εγκρίσεις και αδειοδοτήσεις για τις εργασίες (π.χ. Έγκριση Εργασιών Μικρής Κλίμακας ή Οικοδομική Άδεια) ή σε περίπτωση που δεν απαιτούνται θα πρέπει να υποβάλλεται η ηλεκτρονική βεβαίωση αρμόδιου μηχανικού ότι δεν απαιτείται κάποιου είδους έγκριση, όπως ορίζει η κείμενη νομοθεσία (άρθρο 52, Ν4759/9-12-2020/ ΦΕΚ Α245). Οι επεμβάσεις σε υφιστάμενο κτίριο προϋποθέτουν τη νομιμότητα του κτιρίου (τακτοποίηση τυχόν αυθαιρεσιών). Σε διαφορετική περίπτωση οι δαπάνες θα κρίνονται μη επιλέξιμες.
- Εφόσον απαιτείται από την κείμενη νομοθεσία, οι δαπάνες εργασιών πρέπει να συνοδεύονται από τα προβλεπόμενα συμφωνητικά κατατεθειμένα στην αρμόδια ΔΟΥ.
- Να υπάρχει ιδιοκτησία ή παραχώρηση χρήσης ή μίσθωση ή νόμιμη σύσταση επικαρπίας επί του ακινήτου για χρονικό διάστημα τουλάχιστον έξι (6) ετών. Η περίοδος της εξαετίας υπολογίζεται από την ημερομηνία έγκρισης της αίτησης χρηματοδότησης. Η ιδιοκτησία, η μίσθωση, η σύσταση επικαρπίας ή η παραχώρηση χρήσης θα πρέπει να καταδεικνύεται πριν την καταβολή της δημόσιας χρηματοδότησης. Ειδικά για ανέγερση/επέκταση κτιρίου σε μισθωμένο ακίνητο, το συμφωνητικό μίσθωσης πρέπει να αφορά χρονικό διάστημα τουλάχιστον δώδεκα (12) ετών από την ημερομηνία έγκρισης της αίτησης χρηματοδότησης. Τα ανωτέρω συμφωνητικά μίσθωσης πρέπει να έχουν υποβληθεί στην ΑΑΔΕ και να έχουν γίνει αποδεκτά από τα συμβαλλόμενα μέρη.
- Οι κτιριακές δαπάνες να καταχωρούνται στο μητρώο παγίων, σύμφωνα με τα λογιστικά πρότυπα και τις φορολογικές διατάξεις.

Δεν είναι επιλέξιμες δαπάνες:

- Η αγορά οικοπέδων, γηπέδων και αγροτεμαχίων.
- Δαπάνες συντήρησης και επισκευής, χωρίς λειτουργική αναβάθμιση, κτιριακών εγκαταστάσεων που χρησιμοποιούνται ήδη από την επιχείρηση.
- Οι εργοδοτικές εισφορές για κατασκευαστικές εργασίες και οι δαπάνες που αφορούν σε δασμούς, φόρους, τέλη, κλπ.
- Δαπάνες, για τις οποίες προσκομίζονται προς πιστοποίηση πάσης φύσεως παραστατικά αυτοτιμολόγησης (αποδείξεις δαπανών, τιμολόγια αυτοπαράδοσης κ.α.), καθώς και τίτλοι κτήσης.
- Δαπάνες για την έκδοση αδειών.
- Δαπάνες κτιριακών επεμβάσεων για την εγκατάσταση συστημάτων που συνδέονται με καυστήρες πετρελαίου θέρμανσης.

04. Δαπάνες για Παροχή Υπηρεσιών

Στη συγκεκριμένη υποκατηγορία επιλέξιμες είναι οι δαπάνες για παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, δαπάνες υπηρεσιών προμήθειας/χρήσης λογισμικού - εξοπλισμού, δαπάνες εκπόνησης μελετών, δαπάνες πιστοποίησης, δαπάνες αναβάθμισης εταιρικής ταυτότητας και συσκευασίας, δαπάνες για απόκτηση πνευματικής ιδιοκτησίας, ευρεσιτεχνίας ή μεταφορά τεχνογνωσίας. Αναλυτικότερα ανά υποκατηγορία:

04.11. Συμβουλευτική υποστήριξη για την παρακολούθηση της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου

Στην υποκατηγορία αυτή επιλέξιμες είναι αποκλειστικά δαπάνες που αφορούν συμβουλευτικές υπηρεσίες για την παρακολούθηση και διαχείριση της υλοποίησης της πράξης αντίστοιχα, έως την αποπληρωμή της, υπό τους ακόλουθους όρους:

- Το χρονικό διάστημα παροχής της υπηρεσίας υπολογίζεται από την ημερομηνία έναρξης της επιλεξιμότητας των δαπανών και μέχρι την ολοκλήρωση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της επένδυσης.
- Δεν είναι δυνατή η πιστοποίησή τους εξ' ολοκλήρου σε αίτημα ενδιάμεσης επαλήθευσης. Η εν λόγω δαπάνη δύναται να πιστοποιείται τμηματικά, ανά αίτημα ελέγχου, σύμφωνα με το αντίστοιχο ποσοστό υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου, βάσει του αιτήματος επαλήθευσης.
- Δεν πρέπει να αποτελούν συνεχή ή περιοδική δραστηριότητα ούτε να συνδέονται με τις συνήθεις λειτουργικές δαπάνες της επιχείρησης, όπως τακτικές υπηρεσίες παροχής λογιστικών /φορολογικών και νομικών συμβουλών ή διαφημιστικές υπηρεσίες.
- Για την παροχή της εν λόγω υπηρεσίας, πρέπει να υπάρχει σχετική σύμβαση με την επιχείρηση νομίμως κατατεθειμένη στη ΔΟΥ.
- Οι πιθανές δαπάνες διαμονής, μετακίνησης και λοιπές δαπάνες ταξιδιών των συμβούλων περιλαμβάνονται στη συνολική αμοιβή τους και δεν είναι επιλέξιμες ως διακριτές δαπάνες.

04.18. Υπηρεσίες προμήθειας/χρήσης Λογισμικού υπό καθεστώς «Software as a Service», «cloud computing» ή άλλο παρεμφερές αυτού (επιλέξιμες μόνο με καθεστώς Καν. (ΕΕ) 2023/2831 - De minimis)

Στη συγκεκριμένη υποκατηγορία επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που αφορούν σε:

- Υπηρεσίες προμήθειας/χρήσης λογισμικού υπό καθεστώς υπηρεσίας (π.χ. Software as a service (SaaS), Cloud as a Service (CaaS)).
- Υπηρεσίες προμήθειας/χρήσης εξοπλισμού υπό καθεστώς υπηρεσίας (π.χ. Hardware as a service (HaaS), Equipment as a Service (EaaS)).
- Εγκατάσταση, αρχική παραμετροποίηση και παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης των χρηστών, υπό την προϋπόθεση ότι παρέχονται από τον ίδιο προμηθευτή, περιλαμβάνονται ως διακριτές εγγραφές στο παραστατικό που αφορά το συγκεκριμένο λογισμικό και δεν υπερβαίνουν το 20% του κόστους προμήθειας του σχετικού λογισμικού.

Οι δαπάνες είναι επιλέξιμες υπό τους ακόλουθους όρους:

- Επιλέξιμο είναι μόνο το κόστος της υπηρεσίας που παρέχεται κατά το διάστημα επιλεξιμότητας δαπανών. Σε διαφορετική περίπτωση, θα πρέπει να υπάρχει σαφής διαχωρισμός του κόστους που εντάσσεται στο χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης του επενδυτικού σχεδίου και του λοιπού κόστους, το οποίο θα αποτυπώνεται στο τιμολόγιο του προμηθευτή.
- Δεν είναι επιλέξιμη η ανανέωση συνδρομής σε υπηρεσία που ήδη χρησιμοποιείται.
- Το προμηθευόμενο λογισμικό ή εξοπλισμός είναι καινούρια και η επιχείρηση είναι νόμιμος κάτοχος της άδειας χρήσης αυτών.

- Δεν είναι επιλέξιμη δαπάνη, οι υπηρεσίες ανάπτυξης λογισμικού που γίνεται με ίδια μέσα του δικαιούχου (ιδιοπαραγωγή λογισμικού).
- Το προμηθευόμενο λογισμικό, συμπεριλαμβανομένης και της αντίστοιχης αρχικής παραμετροποίησης του, να μπορεί να χαρακτηριστεί ως άυλο στοιχείο ενεργητικού - σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα- και να επιδέχεται αποσβέσεων.
- Σε περίπτωση που η υπηρεσία χρήσης λογισμικού απευθύνεται σε πελατειακό κοινό, θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα να εξυπηρετεί τις ανάγκες ατόμων με αναπηρία σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο Web Content Accessibility Guidelines (WCAG), έκδοση 2.1 σε επίπεδο AA (οι δαπάνες συμμόρφωσης/μετατροπής είναι επιλέξιμες).

04.20. Δαπάνες παροχής υπηρεσιών μελετών ανάπτυξης προϊόντων ή και διεργασιών

Στη συγκεκριμένη υποκατηγορία επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που αφορούν έρευνα, μελέτες και δοκιμές για την ανάπτυξη νέου ή διαφοροποιημένου προϊόντος / υπηρεσίας / διεργασίας, με βελτιωμένα χαρακτηριστικά υπό τους ακόλουθους όρους:

- Σχετίζονται άμεσα με τον στόχο του επενδυτικού σχεδίου.
- Καταλήγουν σε ανάπτυξη πρωτότυπου προϊόντος / τυποποίηση νέας υπηρεσίας / διεργασίας.
- Για την πιστοποίηση των συγκεκριμένων δαπανών θα πρέπει να τεκμηριώνεται μέσω διακριτού παραδοτέου η επίτευξη του στόχου για την επιχείρηση (δηλαδή ανάπτυξη νέου ή διαφοροποιημένου προϊόντος/υπηρεσίας/διεργασίας, με βελτιωμένα χαρακτηριστικά, εμπορικά αξιοποιήσιμο).

04.26. Υπηρεσίες Σχεδιασμού Συσκευασίας–Ετικέτας–Branding

Στη συγκεκριμένη υποκατηγορία επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που αφορούν σε συμβουλευτικές υπηρεσίες/μελέτη για τον σχεδιασμό ή/και επανασχεδιασμό συσκευασίας, ετικέτας, brand της επιχείρησης - εταιρικής ταυτότητας. Οι δαπάνες είναι επιλέξιμες αποκλειστικά και μόνο στην περίπτωση που καταλήγουν σε νέα συσκευασία / ετικέτα / εταιρική ταυτότητα.

04.29 Τεχνικές Μελέτες απαραίτητως συνδεδεμένες με δαπάνες του επενδυτικού σχεδίου

Στη συγκεκριμένη υποκατηγορία επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που αφορούν σε υπηρεσίες παρεχόμενες από μελετητές, οι οποίες συνεισφέρουν στην υλοποίηση επενδυτικών δαπανών των κατηγοριών 02 Δαπάνες εξοπλισμού και 03 Δαπάνες για Κτίρια, Γήπεδα, Εγκαταστάσεις & Περιβάλλοντα Χώρο. Δύνανται επίσης να περιλαμβάνονται μελέτες για την τεκμηρίωση εκπλήρωσης όρων επιλεξιμότητας ή υλοποίησης της πράξης.

Οι επιλέξιμες μελέτες ενδεικτικά αναφέρονται σε:

- σε μελέτες εγκατάστασης νέων συστημάτων – αυτοματισμών παραγωγής,
- σε μελέτες ενεργειακής αναβάθμισης / εξοικονόμησης ενέργειας,
- σε μελέτες επεξεργασίας αποβλήτων – αξιοποίησης υποπροϊόντων παραγωγής,
- σε μελέτες εγκατάστασης συστημάτων / εξοπλισμού εφαρμογών κυκλικής οικονομίας.
- σε έκθεση τεκμηρίωσης για την κλιματική ανθεκτικότητα υποδομών (εφόσον απαιτείται).

04.30. Πνευματική ιδιοκτησία – Ευρεσιτεχνίες – Μεταφορά τεχνογνωσίας

Στη συγκεκριμένη υποκατηγορία επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που αφορούν ενδεικτικά σε:

- Ενέργειες για την κατοχύρωση ευρεσιτεχνιών και την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.
- Ενέργειες για την κατοχύρωση Σήματος.
- Απόκτηση, μεταφορά και χρήση δικαιωμάτων τεχνογνωσίας ή και αδειών εκμετάλλευσης για την υλοποίηση του προτεινόμενου έργου.

Επισημαίνεται ότι:

- Οι δαπάνες που σχετίζονται με τις ενέργειες για την κατοχύρωση ευρεσιτεχνιών και την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας καθώς και την κατοχύρωση σήματος είναι επιλέξιμες αποκλειστικά και μόνο στην περίπτωση που καταλήγουν σε λήψη της ζητούμενης κατοχύρωσης / σήματος. Ειδικότερα, οι εν λόγω δαπάνες είναι επιλέξιμες με την προϋπόθεση ότι κατά την τελική επαλήθευση /πιστοποίηση προσκομίζεται το σχετικό πιστοποιητικό που εκδίδεται από τους αρμόδιους φορείς, το οποίο θα πρέπει να έχει εκδοθεί έως την ημερομηνία της ολοκλήρωσης του επενδυτικού σχεδίου ή να τεκμηριώνεται αποδεδειγμένα ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις για την έκδοσή του, ήτοι να έχει ολοκληρωθεί θετικά η αξιολόγηση του φακέλου.
- Οι δαπάνες για απόκτηση, μεταφορά και χρήση δικαιωμάτων τεχνογνωσίας ή και αδειών εκμετάλλευσης για την υλοποίηση του προτεινόμενου έργου, αφορούν το σύνολο των ενεργειών που θα πραγματοποιηθούν για την απόκτηση, προστασία, μεταφορά και χρήση και εκμετάλλευση της απαιτούμενης τεχνογνωσίας (π.χ. αγορά δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, αδειών εκμετάλλευσης, τεχνογνωσίας, μη κατοχυρωμένων τεχνικών γνώσεων, αγορά προτύπων ή αδειών εκμετάλλευσης προτύπων κλπ.) και εξυπηρετούν άμεσα τους σκοπούς του επενδυτικού σχεδίου. Με την απόκτηση των δικαιωμάτων τεχνογνωσίας η επιχείρηση πρέπει να μπορεί να εγγράψει την εν λόγω δαπάνη στο μητρώο παγίων κατά τα προβλεπόμενα στην εθνική φορολογική νομοθεσία.
- Η διαδικασία επικύρωσης – προστασίας ευρεσιτεχνιών θα πρέπει να ολοκληρωθεί εντός της περιόδου υλοποίησης του έργου.

Επισημαίνεται ότι δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη το κόστος για τη διατήρηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας.

Προϋποθέσεις επιλεξιμότητας δαπανών Κατηγορίας 04.

Προκειμένου να είναι επιλέξιμες οι δαπάνες που περιλαμβάνονται συνολικά στην κατηγορία «**04. Δαπάνες για Παροχή Υπηρεσιών**» θα πρέπει να τηρούνται οι ακόλουθοι όροι:

- Να αφορούν τη δραστηριότητα της επένδυσης και να υλοποιούνται στο χρονικό διάστημα επιλεξιμότητας δαπανών.
- Να είναι καταχωρημένες στο μητρώο παγίων, στο μέτρο που χαρακτηρίζονται ως άυλα πάγια και προβλέπεται η εγγραφή τους.
- Οι πιθανές δαπάνες διαμονής, μετακίνησης και λοιπές δαπάνες ταξιδιών των μελετητών/ερευνητών/συμβούλων περιλαμβάνονται στη συνολική αμοιβή τους και δεν είναι επιλέξιμες ως διακριτές δαπάνες.

06. Δαπάνες Λογισμικού**06.07. Λογισμικό και δικαιώματα χρήσης (licenses) προγραμμάτων λογισμικού**

Στην υποκατηγορία αυτή επιλέξιμες είναι δαπάνες που αφορούν σε προμήθεια λογισμικών, όπως:

- Προμήθεια εξειδικευμένου λογισμικού για τη βελτιστοποίηση της παραγωγής και των επιχειρηματικών διεργασιών.
- Λογισμικά προσομοίωσης και τρισδιάστασης μοντελοποίησης.
- Λογισμικά διαχείρισης και ανάλυσης δεδομένων.
- Προμήθεια εφαρμογών γραφείου και διαχείρισης εγγράφων.
- Προμήθεια λογισμικού αυτόματης σήμανσης, ιχνηλασιμότητας, κοστολόγησης και τιμολόγησης προϊόντων–εκσυγχρονισμού της εφοδιαστικής αλυσίδας.
- Εγκατάσταση, αρχική παραμετροποίηση, παροχή υπηρεσιών υποστήριξης για μέχρι ένα (1) έτος από τον χρόνο προμήθειας και παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης των χρηστών, υπό την

προϋπόθεση ότι παρέχονται από τον ίδιο προμηθευτή, περιλαμβάνονται ως διακριτές εγγραφές στο παραστατικό που αφορά το συγκεκριμένο λογισμικό και δεν υπερβαίνουν το 20% του κόστους προμήθειας του σχετικού λογισμικού.

Προκειμένου να είναι επιλέξιμες οι δαπάνες της κατηγορίας «06. Δαπάνες Λογισμικού» θα πρέπει να τηρούνται οι ακόλουθοι όροι:

- Το προμηθευόμενο λογισμικό να εξυπηρετεί άμεσα τη λειτουργία της επιχείρησης, να είναι σύγχρονης τεχνολογίας, καινούριο και η επιχείρηση να είναι νόμιμος κάτοχος της άδειας χρήσης αυτού.
- Το προμηθευόμενο λογισμικό να περιγράφεται αναλυτικά, με τεχνικές προδιαγραφές, να τεκμηριώνεται η αναγκαιότητα της χρήσης του και το κόστος απόκτησής του.
- Το προμηθευόμενο λογισμικό, συμπεριλαμβανομένης και της αντίστοιχης αρχικής παραμετροποίησης του, να μπορεί να χαρακτηριστεί ως άυλο στοιχείο ενεργητικού – σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα- να επιδέχεται αποσβέσεων και να είναι καταχωρημένο στο μητρώο παγίων.
- Η δαπάνη για την προμήθεια ή ανάπτυξη λογισμικού, το οποίο προορίζεται για πώληση ή δωρεάν διάθεση σε πελάτες της επιχείρησης, είτε ως αυτούσιο προϊόν, είτε σε παραμετροποιημένη μορφή, είτε ως μέρος ή στοιχείο άλλου προϊόντος αυτής, δεν είναι επιλέξιμη.
- Σε περίπτωση αγοράς ή και ανάπτυξης λογισμικού/εφαρμογών που απευθύνεται σε πελατειακό κοινό, θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα να εξυπηρετεί τις ανάγκες ατόμων με αναπηρία σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο Web Content Accessibility Guidelines (WCAG), έκδοση 2.1 σε επίπεδο AA (οι δαπάνες μετατροπής είναι επιλέξιμες).

Δεν είναι επιλέξιμες δαπάνες:

- Οι υπηρεσίες ανάπτυξης λογισμικού που γίνεται με ίδια μέσα του δικαιούχου (ιδιοπαραγωγή λογισμικού).
- Το κόστος ανανέωσης υφιστάμενου λογισμικού. Η προσθήκη module για αναβάθμιση υφιστάμενου λογισμικού είναι επιλέξιμη μόνο αν περιγράφεται διακριτά στο παραστατικό αγοράς και προσδίδει νέα λειτουργικότητα.

07. Δαπάνες Προβολής, Προώθησης & Δικτύωσης

07.04. Δαπάνες συμμετοχής ΜΜΕ σε εμπορικές εκθέσεις

Στην υποκατηγορία επιλέξιμες είναι οι δαπάνες συμμετοχής σε εμπορικές εκθέσεις και συγκεκριμένα οι εξής:

- Κόστος συμμετοχής σε εκθέσεις.
- Ενοικίαση/διαμόρφωση περιπτέρου.
- Μεταφορά εκθεμάτων.

Δεν είναι επιλέξιμες δαπάνες μετακίνησης και διαμονής προσώπων.

Προϋποθέσεις επιλεξιμότητας δαπανών Κατηγορίας 07.

Προκειμένου να είναι επιλέξιμες οι δαπάνες της κατηγορίας «07. Δαπάνες Προβολής, Προώθησης & Δικτύωσης» θα πρέπει να τηρούνται οι ακόλουθοι όροι:

- Η συμμετοχή της επιχείρησης σε εμπορικές εκθέσεις επιτρέπεται μόνον με την ιδιότητα του εκθέτη.
- Οι εκθέσεις να αφορούν τη δραστηριότητα της επένδυσης (ΚΑΔ επένδυσης) και να υλοποιούνται στο χρονικό διάστημα επιλεξιμότητας των δαπανών.

09. Έμμεσες Δαπάνες (επιλέξιμες μόνο με καθεστώς Καν. (ΕΕ) 2023/2831 - De minimis)**09.01. Έμμεσες Δαπάνες**

Κατά το χρονικό διάστημα υλοποίησης της πράξης είναι επιλέξιμες έμμεσες δαπάνες, οι οποίες περιλαμβάνονται στον συνολικό επιχορηγούμενο προϋπολογισμού της πράξης και υπολογίζονται με βάση σταθερό συντελεστή 7% επί των άμεσων επιλέξιμων δαπανών της πράξης, σύμφωνα με το άρθρο 54 του Καν. (ΕΕ) 2021/1060 και με τη χρήση κοινής στήριξης (άρθρο 25 Καν. (ΕΕ) 2021/1060). Η εν λόγω υποκατηγορία δαπάνης δεν απαιτεί την προσκόμιση παραστατικών, καταβάλλεται αναλογικά με κάθε πληρωμή και το αναλογούν ύψος αυτής οριστικοποιείται κατά το στάδιο της τελικής πιστοποίησης της πράξης. Τονίζεται η κατηγορία «09. Έμμεσες Δαπάνες» θα πρέπει να περιλαμβάνεται υποχρεωτικά στην πράξη, που ενισχύεται υπό το καθεστώς του Καν. (ΕΕ) 2023/2831 (de minimis) και θα ελέγχεται από το ΟΠΣΚΕ αν τηρείται το ποσοστό 7% επί των επιλέξιμων άμεσων δαπανών της πράξης.

7.3. Γενικές επισημάνσεις και πρόσθετες διευκρινίσεις για όλες τις κατηγορίες δαπανών

1. Οι επιλέξιμες δαπάνες λαμβάνουν ενίσχυση με τη μορφή της επιχορήγησης και στη βάση του πραγματικού κόστους (πλην των έμμεσων). Ως πραγματικές νοούνται οι δαπάνες που έχουν πραγματοποιηθεί για την υλοποίηση πράξης, προβλέπονται στην απόφαση χρηματοδότησης, έχουν εξοφληθεί από τον δικαιούχο και τεκμηριώνονται από τιμολόγια και αποδεικτικά της καταβολής των σχετικών ποσών από τον δικαιούχο, καθώς και από τα λογιστικά αρχεία του.
2. Οι δαπάνες θα πρέπει να συνδέονται με τον/ους τόπο/ους εγκατάστασης και τον/ους ΚΑΔ επένδυσης του Επενδυτικού Σχεδίου.
3. Εξοπλισμός που αποτελεί πάγιο στοιχείο, θεωρείται κάθε στοιχείο το οποίο με κατάλληλη χρήση και συντήρηση έχει ωφέλιμη διάρκεια χρήσης μεγαλύτερη του ενός έτους, διατηρεί το αρχικό του σχήμα και εμφάνιση κατά τη χρήση, δεν χάνει την ταυτότητά του με ενσωμάτωση σε άλλο ή πιο σύνθετο στοιχείο και καταχωρίζεται στο μητρώο παγίων και επιδέχεται αποσβέσεις.
4. Τα μηχανήματα και ο εξοπλισμός περιγράφονται αναλυτικά, με τεχνικές προδιαγραφές, τεκμηριώνεται η αναγκαιότητα της χρήσης τους και το κόστος απόκτησής τους.
5. Τα ηλεκτρομηχανολογικά συστήματα, για τα οποία υφίσταται σχετική υποχρέωση από την κείμενη νομοθεσία, θα πρέπει να φέρουν σήμανση CE.
6. Όλες οι δαπάνες εξετάζονται κατά την πιστοποίησή τους για την επιλεξιμότητά τους, το εύλογο του κόστους καθώς και για τη σκοπιμότητά τους σε σχέση με την πράξη της επιχείρησης. Σε περίπτωση που οι δαπάνες που πιστοποιούνται δεν κριθούν επιλέξιμες, εύλογες ή σχετικές με την επιλέξιμη δραστηριότητα της επιχείρησης, γίνεται δεκτό μόνο το ποσό που χαρακτηρίζεται ως επιλέξιμο, εύλογο και σχετικό. Όσον αφορά στα επενδυτικά σχέδια που ενισχύονται με το άρθρο 14 του Καν. (ΕΕ) 2014/651, δεν ενισχύονται δαπάνες που τεκμηριωμένα δεν συμβάλουν στη δηλωθείσα αρχική επένδυση.
7. Για τον έλεγχο των τιμών, οι αρμόδιες Υπηρεσίες και Επιτροπές μπορούν να ελέγχουν τα στοιχεία αξίας του εξοπλισμού. Οι αρμόδιες Υπηρεσίες και Επιτροπές μπορεί να ζητούν από το ωφελούμενο, τον προμηθευτικό οίκο ή και τρίτους πρόσθετα κατά την κρίση τους στοιχεία και πληροφορίες, για εξακρίβωση της αξίας και τον έλεγχο των τιμών αυτών.
8. Για τον έλεγχο του κόστους των δαπανών της επένδυσης μπορούν να χρησιμοποιούνται από τις αρμόδιες υπηρεσίες και Επιτροπές κάθε είδους αποδεικτικά στοιχεία.
9. Για την περίπτωση προσφορών, από προμηθευτές του εξωτερικού, που είναι ξενόγλωσσες και δυσκολεύουν την απόφαση για την επιλεξιμότητα των σχετικών δαπανών πρέπει να υπάρχει η μετάφραση τους στην ελληνική γλώσσα από επίσημο φορέα.

10. Συμβάσεις ή Ιδιωτικά Συμφωνητικά που συντάσσονται για την υλοποίηση των δαπανών, θα πρέπει να έχουν υποβληθεί σε κατάσταση συμφωνητικών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 16 του άρθρου 8 του Ν.1882/1990, εκτός και αν ορίζεται διαφορετικά στην Πρόσκληση (προσοχή: εξετάζεται κατά την υποβολή αιτήματος ελέγχου και όχι στη φάση της υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης). Ειδικά για τις συμβουλευτικές υπηρεσίες, πρέπει να υπάρχει σχετική σύμβαση με την επιχείρηση, θεωρημένη από την αρμόδια ΔΟΥ.
11. Δαπάνες που πραγματοποιούνται πριν από την ημερομηνία έναρξης επιλεξιμότητας δαπανών (ακόμα και αν έχει συναφθεί σύμβαση που έστω δεν έχει τιμολογηθεί) δεν είναι επιλέξιμες και θα έχουν ως αποτέλεσμα:
 - την περικοπή της δαπάνης σε περίπτωση που η αίτηση χρηματοδότησης έχει υποβληθεί με το χρηματοδοτικό καθεστώς του Καν. (ΕΕ) 2023/2831 (ΟJ EL L 15.12.2023 de minimis).
 - την απόρριψη της αίτησης χρηματοδότησης (αν διαπιστωθεί κατά την αξιολόγηση) ή την απένταξη του συνόλου του έργου (αν διαπιστωθεί κατά την υλοποίηση) σε περίπτωση που η αίτηση χρηματοδότησης έχει υποβληθεί με το χρηματοδοτικό καθεστώς του Καν. ΕΕ 2014/651 (ΓΑΚ).
12. Δαπάνες που πραγματοποιούνται μετά την ημερομηνία ολοκλήρωσης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της πράξης δεν γίνονται αποδεκτές.
13. Δεν γίνονται αποδεκτές ως επιλέξιμες δαπάνες, πάσης φύσεως παραστατικά αυτοτιμολόγησης.
14. Δαπάνες που συγχρηματοδοτούνται από άλλη πηγή χρηματοδότησης δεν γίνονται αποδεκτές.
15. Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) είναι επιλέξιμη δαπάνη, **μόνο εφόσον** ο ωφελούμενος δεν έχει δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα ΦΠΑ, όπως εκάστοτε ισχύει. Ειδικότερα, είναι επιλέξιμη δαπάνη εφόσον βαρύνει δαπάνες που χρησιμοποιούνται για την άσκηση εξαιρούμενων ή απαλλασσόμενων του ΦΠΑ δραστηριοτήτων του ωφελούμενου.
Στις περιπτώσεις που ο ΦΠΑ βαρύνει δαπάνες οι οποίες χρησιμοποιούνται τόσο για την άσκηση δραστηριοτήτων για τις οποίες δεν παρέχεται δικαίωμα έκπτωσης όσο και για την άσκηση δραστηριοτήτων για τις οποίες παρέχεται το σχετικό δικαίωμα (μικτή δραστηριότητα), ο ΦΠΑ είναι επιλέξιμη δαπάνη κατά το ποσοστό που δεν μπορεί να ανακτηθεί. Σημειώνεται ότι, όταν ο ΦΠΑ είναι επιλέξιμη δαπάνη, συμπεριλαμβάνεται στον επιχορηγούμενο π/υ και σε καμία περίπτωση δεν τον προσauξάνει.
16. Για τον έλεγχο των ΕΜΕ της επιχείρησης, ο ΕΦΕΠΑΕ δύναται να λαμβάνει και να κάνει χρήση δεδομένων που αφορούν σε απασχόληση εργαζομένων από το πληροφοριακό σύστημα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων «ΕΡΓΑΝΗ», κ.α..
17. Κατά την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης υποβάλλεται υποχρεωτικά μία (1) προσφορά, για δαπάνες με καθαρή αξία άνω των 30.000 €, διαφορετικά η εν λόγω δαπάνη θα απορρίπτεται.
18. Οι χρεωστικοί τόκοι, οι προμήθειες χρηματοπιστωτικών συναλλαγών, τα έξοδα συναλλάγματος και χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές καθώς και τα λοιπά καθαρά χρηματοοικονομικά έξοδα του δικαιούχου δεν είναι επιλέξιμα.
19. Κρατήσεις υπέρ του ίδιου του Δικαιούχου ή για λογαριασμό του ή παρακρατήσεις, που επιστρέφουν στον Δικαιούχο με οποιοδήποτε τρόπο δεν είναι επιλέξιμες.
20. Οι δαπάνες για πρόστιμα, προσauξήσεις, χρηματικές ποινές και έξοδα για την επίλυση διαφορών δεν είναι επιλέξιμες.
21. Ο προμηθευόμενος εξοπλισμός πρέπει να είναι καινούργιος και αμεταχειριστός. Δαπάνες αγοράς μεταχειρισμένου εξοπλισμού δεν είναι επιλέξιμες.